

Kultúrmunkás felséget sért

Kultúrmunkás pályája vége felé jár, úgy gondolja, most tud legtöbbet. Bár rég rájött arra is, minél többet tud, annál jobban látja, mi mindent nem tud. De ez így van rendjén – nála. Sok szép évet és munkát tud maga mögött, titokban büszke is ezekre: írásaira, konferenciáira, szerkesztéseire, meg ami még adódott. Csakhogy: Kultúrmunkás nehéz ember, s ezt ő is tudja, igyekszik is kordában tartani magát. Amolyan rebellis fajta, akinek ami a szívében, az a száján. Volt is ebből már többször baja. Igaz, valamiért mindig megúsza, mint például 1978-ban, amikor még huszonéves szakképzetlen – ámde szakmai önérettől telített – gyári klubvezetőként az üzemi négyesög képébe vágta, hogy „Önök így nem dönthetnek”. Mármost hogy ne csak klubvezető legyen, hanem a klub büfése is. (Fiatalabbak kedvéért: az üzemi négyesög nem egy síkidom, hanem – mintegy továbbfejlesztve a szentháromságot, a gyárigazgató és a három tömegszervezet – párt, KISZ. szakszervezet – vezetőjéből álló informális testület, amely, ha kellett, élet és halál ura volt, jobb esetben csak eldöntötte a brigádgyűlések időpontjait.) S a döbönt csendben aztán Kultúrmunkás szépen elmagyarázta a tágra nyílt szemű elvtársaknak és elvtársnőknek („csak” egy városi párt vb-tag és egy országgyűlési képviselő volt köztük), hogy a kultúráközvetítéssel ez biz sehogy sem fér össze. No, ettől az okfejtéstől úgy elképedtek, hogy meglepetésükben elfelejtették kirúgni Kultúrmunkást, így bizonyítván, hogy könnyűiparunk e vidéki fellegvára a vidámabb barakkok közé tartozik. Megkérdezték ellenben, ő hogy gondolja – s az ügy békében rendeződött. Azóta sem érti, hogy úszhatta meg ilyen könnyen. Meg a többit is. Magyarázatul alig tud többet felhozni, minthogy csak kellett lenni valaminek, ami miatt elnézték ezt neki. Hát ilyen konok, nagyszájú ember a mi Kultúrmunkásunk. Amúgy szakmája jeles szakértője, pontosabban ezt hiszi, és reméli, hogy mások is így gondolják.

Kultúrmunkás mindig tisztos távolságot tartott *Főhatóságtól* (mindenfélétől), igyekezett konstruktív partner lenni, sőt, néha dolgozott is neki, de az utóbbi években kimondottan kritikus volt vele szemben. Ilyeneket mondogatott egy-egy előadása és írásos anyaga láttán, hogy az kritikán aluli, meg hogy miért követelnek olyat, amit maguk nem teljesítenek. Nehezen viselte ezt a kettős mércét. Rosszul esett neki, ha rendszerkritikai érveit békétlenkedésnek titulálták, és még sorolhatnánk érveit, minek következtében még egyesek irányítási alkalmasságát is megkérdőjelezte.

Az élet azonban folyt békés medrében napjainkig, mígnem Főhatóság – rendkívül aktívva válva – pályázati dokumentumok sorát szülte napvilágra. Kultúrmunkás szorgalmasan olvasgatta, először csak azokat, amivel dolga lehet, de kíváncsiságától hajtván azokat is, amik csak úgy sorjázta a többi után. Kultúrmunkás először csak bosszankodott a látottakon, de ahogy jött egymás után a többi, már kezdte elveszíteni a türelmét. S amikor a látott hibahalmaz mennyisége a dialektika szabályai szerint átbillent egy vállalhatatlan minőségbe, s mert növekvő morgolódása kellős közepén botlott bele az *ÉS* címlapján – az általa mélyen tisztelt *Váncsa mester* által idézetten – Adyba, ő is úgy érezte: „*Szeretett úri véreim, a serleg tele.*” Kultúrmunkás elveszítette a fejét, és indulatos levelet írt Főhatóságnak. Abba aztán belesűrítette minden eddigi bánatát és keservét, s fejére olvasta Főhatóságnak, hogy milyen alapon kér ő minőséget, ha ő maga nem képes rá.

Nem mondtuk eddig, hogy Kultúrmunkás alapvetően naiv ember: azt hiszi, ha mond valakinek őszintén valamit, arra őszintén és tárgyyszerűen válaszolnak. Ezért is lepte meg, hogy Főhatóság továbbküldte a levelét Kultúrmunkás fölötti Kisfőnöknek és Nagyfőnöknek anélkül, hogy neki válaszolt volna és e szándékát jelezte volna. E lépést röviden úgy ő kommentálta, hogy szakmai tárgyú levele nem szakmai, hanem hatalmi reflexet váltott ki Főhatóságból, és hogy ez a lépés morálisan őt igazolja. Emlékezett is egy megszépült emlékü állampárti ügyre a 80-as évek elejéről, amikor az akkori Nagyfőnök hívatta, hogy mondjon le

egy felkért (akkor ellenzéki) előadót, mert „szóltak”. Ezért mondta az eset kapcsán barátainak, hogy *déja vu* érzése volt.

Azóta is morfondírozik az egyébként csöndben elhalt ügyön, hiszen Kisfőnök és Nagyfőnök – ha másképp is reagáltak le, de – nem bonyolították túl a helyzetet. Már csak azért is, mert eközben Főhatóságot – tárgyi véleménye fenntartása mellett – megkövette heveny indulatai miatt. Kultúr munkásnak azonban kérdései vannak, amelyeket általánosabb érvényűeknek vél.

Főhatóság miért érzi felségsértésnek, ha kritizálják? A kirobbant polémia, s minden hatalom és szakma között folytatott polémia két rétege – a vélemény alkotása ill. annak stílusa – közül miért mindig az utóbbi a kezelendő probléma? Miért nem téma az azt kiváltó ok, nevezetesen Főhatóság munkájának minősége? Miért bagatell Főhatóság hibája, s miért nem Kultúr munkás szakértői tévedése? Miért hiszi, hogy „*amit szabad Jupiternek, nem szabad a kisökörnek*”? Miért megbotránkoztató a kritika stílusa és miért nem Főhatóság munkájának minősége? Miért várja el Kultúr munkástól a kritikátlan lojalitást, s milyen joggal vitatja el az általa felmutatott minőség okozta indulatot?

Ilyen butuskaságok keringtek Kultúr munkás fejében, míg rá nem jött, kár ezzel bajlódnia, úgyse kap rá hiteles választ. Így aztán úgy döntött, inkább a magát szerényen csak sörfesztiválnak nevezett ligeti kocsmasor felé veszi az útirányt, hogy kedvenc búzasörével vigasztalódjon. Ki is kérte korsóját, de úgy látszik, veri a sors.

Nem volt benne citrom...

2009. június